

דפוסי התקשרות

זיוון, 1990

הרכילות כדפוס תקשורת אצל ילדים ישראלים בגילאי טרום-התבגרות

מאת: ורדית זיוון
בהדרכת: ד"ר תמר כתר־אל

עבודת גמר המורגשת כמילוי חלק מהדרישות
לקבלת התואר מוסמך

אוניברסיטת חיפה
בית הספר לחינוך
החוג לחינוך

יוני 1990

נספחים

נספח א': שאלון חברתי

_____ החברים הטובים שלי בכתה הם

_____ בשעור אני רוצה לשבת על-ידי

_____ כשיש לי סוד אני מגלה אותו ל

_____ התלמידים הטובים בכתה הם

_____ הייתי רוצה לבוא לשחק בבית של

_____ אני אוהב לדבר על עניינים שחשובים לי עם

_____ עם החבר הטוב שלי אני מדבר על

_____ הספורטאים הטובים בכתה הם

_____ הילדים שהכי אוהבים אותי בכתה הם

_____ הילדים הכי מקובלים בכתה הם

_____ אני מזמין אלי הביתה את

_____ בכתה שלנו מרכלים הכי הרבה על

_____ איני רוצה לשבת על-ידי

_____ הכי בדרנים בכתה הם

_____ אני מרכל בעיקר על

נספח ב' : שאלון מסגרת לראיון.

ספר על מקרה בו לקחת חלק ברכילות.

על מה מדברים ביניהם חברים טובים?

מה זה "יסודות"?

אם אתה מספר סוד, איך תבטיח שלא יספרו אותו הלאה?

באיזה מצב קורה שאי אפשר להתאפק ומספרים סוד הלאה?

מה זה "לרכל"?

באיזו מסגרת מרכלים?

כשמרכלים, חשוב שזה שמרכלים עליו ידע או לא?

מה קורה אם מישהו שומע שמרכלים עליו?

באיזה קבוצות מרכלים?

על מי אתה מרכל בדרך-כלל?

איך תבחר את הילד איתו תרכל?

קרה לך פעם שריכלו עליך?

איך ההרגשה כשמרכלים עליך?

באיזה מקום נוהגים לרכל?

מי מרכל יותר, בנים או בנות?

קורה שבנות מרכלים עם בנים?

מאיזה גיל התחלתם לרכל?

על מה מרכלים בדרך כלל?

יש ילדים שמכונים "רכלנים"? מי זוכה לתואר בדרך-כלל?

יש קשר בין מצב של ברוגז לרכילות?

לרכל, זה טוב או רע?

יש אמת ברכילות עליך?

איך ההרגשה כשמרכלים עליך?

כיצד תגיב כשמרכלים עליך?

כשאתה מרכל, אתה מספר אמת או ספורים?

איך ההרגשה לרכל על ילד אחר?

לגלות משהו למורה או להורים, נחשב לרכילות?

האם מותר בכתה לספר למורה?

מתי מרכלים על ילד?

נספח ג': דוגמת ראיון-כתה ה/1.

ש: ספרו לי על מקרה בו לקחתן חלק ברכילות.

ור: אני זוכרת שת. איזה יום אחד היא באה אלי ואמרה לי שהיא עושה ברוגז עם ע. בגלל ש....

ת: לא ברוגז.

ור: לא ברוגז. היא הפסקה את החברות שלה בגלל שזה הזיק לה בלימודים והיא בקשה אם אני רוצה שנהיה חברות טובות. ואמרת לי שאני רוצה אבל תלוי אם היא תוכל לעמוד בזה. ובדרך-כלל, עכשיו היא חברה טובה שלי. כשאני רוצה להגיד לה משהו, אני אומרת לה: "ת. יש לי משהו לספר לך, בהפסקה או מתישהו". ואחרי זה כשיש לי זמן, אני מספרת לה.

ש: מתי באמת אתן מוצאות זמן לדבר?

ור: בדרך-כלל בהפסקות, אנחנו הולכים כאן אחרי הבנין ומדברים כי אף אחד לא בא ומקשיב. או, אחרי ביה"ס כשאנחנו נפגשות אחת עם השניה או באיזה חוג נגיד, בצופים, לפני שכולם באים.

ת: או שבדרך הביתה..

ור: גם בדרך לבית-הספר אנחנו נפגשות. בדרך-כלל אני באה עם אמא שלי אבל לפעמים אנחנו נפגשות.

ש: מה זה אומר להיות חברות טובות?

ור: שאם נגיד יש לי איזו בעיה, ת. תהיה מוכנה לעזור לי. ולהפוך, שאני אהיה מוכנה לעזור לה. כי יש כאלה שאומרים שהם חברים טובים אבל למשל, לא. וכ.

רצינו לעשות לכ. מסיבת הפתעה ליום-ההולדת שלו ולא. הוא החבר הכי טוב שלו. אז אמרנו לו והוא אמר "לא, תעזבו אותי. שהוא יכין את היום-ההולדת שלו ואני רק אבוא". אני חושבת שזה לא נקרא להיות

חברים טובים כי אם הוא היה חבר טוב, הוא היה רוצה לעשות לו
מסיבת הפתעה.

ש: ת. מה את אומרת?

ת: לא יודעת. אני חושבת שהם לא חברים טובים. אני חושבת שור.
חברה טובה.

אני מרגישה שמאז שור. ואני חברות טובות חזרתי לעצמי קצת.
כשהייתי חברה של ע., הייתי מתעסקת רק בחיי החברה. עכשיו זה
הדבר האחרון שאני מתעסקת בו. יותר מעניין אותי לימודים והראש
שלי פה.

ש: למי מספרים דברים שיש לספר?

ת: אני כשיש לי בעיה רצינית שור. לא תוכל לעזור לי. מספרת את זה
לאמא שלי. אם יש לי בעיה שאני יודעת שור. תוכל לעזור לי, אני
מספרת לה.

ור: גם אני. יש דברים שת. לא תוכל לעזור לי. אם זה קשור בלימודים
וכל מיני דברים.

ש: כל מה שאתן מדברת, קשור בבעיות?

ת: לא.

ור: לא תמיד.

ת: לפעמים קורה שאנחנו יושבות ומתחילות לרכל קצת.

ור: (צוחקת)

ש: מה ההבדל בין לספר דברים ללרכל?

ת: אני, בדרך-כלל כשאני מרכלת, אני לא מרכלת כמו שכל אחד,
תסתכלו איזה מכנסיים וזה ...

ור: כמו שע.

ת: כן. כשאני מרכלת על מישהו. אז הוא יודע שאני מרכלת עליו וזה לא מפריע לו. הוא אפילו צוחק.

ור: רכילות זה לא דברים רעים דוקא. למשל: איך הוא עשה, ומה הוא עשה, כל מיני דברים. למשל, למה הוא לא נרשם לצופים או לטיול. דברים כאלה.

ש: מה זה רכילות בעצם?

ת: זה כשאתה כועס על מישהו, שבדיוק עשית איתו ברוגז, שיש לך משהו בלב שכל-כך מציק לך, שאתה מוכיח. כשאתה מקנא. אבל יש, אני חושבת, גם רכילות סתם כמו שאני וור. כשמישהו יודע שמרכלים עליו וזה לא מפריע לו.

ש: איך מישהו יודע שמרכלים עליו?

ת: כשאני מרכלת על מישהו, אז אני מספרת לו ושואלת אותו אם זה מפריע לו. אם זה מפריע לו, אז אני מפסיקה בדרך-כלל.

ור: אני למשל יודעת על הרכילויות שמרכלים עלי, מדרכים אחרות. למשל, פעם הייתי חברה טובה של שתי המ. ותמיד הייתי הולכת עם מ. אחת וסתם מדברת איתה. והיא מתחילה להגיד לי דברים על המ. השניה ואני הייתי אומרת לה גם כן, שתחשוב שאני בעדה וזה. ואחרי זה, כשהייתי הולכת עם המ. השניה היא היתה אומרת לי וגם אני הייתי אומרת לה וככה היינו עוברות את כל הרכילויות אחת על השנייה.

אבל עכשיו, למשל, לפני איזה שבוע, אמ. אמרה לי שכשהם ירדו לשכונה, היא ופמ. וש. אז פמ. אמרה עלי כל מיני קללות וזה. ואני יודעת שזה רק בגלל שהיא מקנאה בי בגלל שאני חברה טובה של ת. כי בכתה יש הרבה, רב הבנות בכתה, רוצות להיות חברות טובות של ת. ואמרתי לאמ. שלא אכפת לי שהיא מרכלת עלי אף על פי שזה רק מראה שהיא מקנאה. לפעמים גם באים אלי ואומרים לי שאומרים עלי כל מיני דברים. אבל זה לא מפריע לי.

ש: מי אומר עליך?

ור: בדרך-כלל ילדים שיש להם משהו נגדי. משהו מציק להם.

ש: ומי זה שבא לדווח?